

Інна Тернавська
к.е.н., старший викладач
Уманський національний
університет садівництва, м. Умань

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СУТНОСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Розвиток продовольчої безпеки, як системи життєзабезпечення країни є визначальним для економічної й національної безпеки, оскільки без продуктів харчування, як найцінніших ресурсів нації, існування населення та країни неможливе.

Ключове поняття „продовольча безпека” походить від англійського терміну „food safety” чи „food security”, що перекладається як „продовольча безпека” або „продовольче забезпечення”. Термін „продовольча безпека” введений в міжнародну практику після небувалої зернової кризи 1972–1973 рр. Продовольчою і сільськогосподарською організацією ООН–ФАО (Food and Agriculture Organization), був створений Комітет з гарантування продовольчої безпеки. Офіційно прийнятий в світовій практиці термін сьогодні використовується для характеристики стану продовольчого ринку і, в цілому, економіки країни чи групи країн, а також світового ринку продовольства [1, с. 38].

В даний час продовольчій безпеці присвячено цілий ряд наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, проте як у науковій літературі, так і в офіційних документах відсутня єдина точка зору на дане поняття, а визначення терміну є узагальненим і не відображає всього комплексу проблем, пов’язаних із забезпеченням продовольчої безпеки. Розглянемо ланцюжок визначень стосовного даного поняття, запропонованого в науковій літературі. Продовольча безпека будь-якої держави згідно з визначенням ВООЗ, – це спроможність держави забезпечити фізичну й економічну доступність продуктів харчування всім громадянам і соціальним групам країни, яка

гарантована наявністю власного виробництва продовольства і прийняттям соціальної політики, що забезпечує достатній прожитковий мінімум.

При вивченні історії даного питання, вітчизняного та зарубіжного досвіду, Ю.В. Ткаченко, та Л.В. Громоздова дійшли висновку, що бачення продовольчого забезпечення, продовольчої безпеки, нормативи споживання продовольства різняться в різні часи, в різних країнах і різних соціальних групах. З погляду сухої економічної теорії забезпечення продовольством є, насамперед, процесом відтворення мускульної і розумової енергії продуктивної сили суспільства, накопиченням потенційної трудової енергії в підростаючих трудових ресурсах – молодому поколінні і гідним продовольчим забезпеченням при виході на пенсію, яка є мотивацією до праці в період працездатності. Автори переконані, що продовольча проблема завжди вирішувалася з перекосами: наявність грошей у населення не забезпечувалась достатнім продовольчим покриттям або навпаки, перевиробництво продуктів харчування не підкріплювалося грошовою масою в руках населення, що робило їх недоступними для користувача [2, с. 153].

Шубравська О.В. термін „продовольча безпека” трактує, як захищеність населення країни, в тому числі його найбільш вразливих верств, за рівнем і якістю спожитого продовольства. А досягнення продовольчої безпеки вбачає у вирішенні триєдиної проблеми: забезпечення сталості обсягів, раціональної (з фізіологічної точки зору) структури і якісної безпеки продовольчого споживання [3, с. 108-109].

Як справедливо відзначає О.І. Гойчук, національну продовольчу безпеку в широкому розумінні слід розглядати як стан економіки, а у більш вузькому значенні – як гарантовану здатність держави на принципах самозабезпечення основними базовими продуктами та їх економічної і фізичної доступності, незалежно від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, задовольняти потреби населення в особі кожного громадянина продуктами харчування в необхідному обсязі, асортименті і якості на рівні, що забезпечує здоров'я та інтелектуальний розвиток особи [4, с. 27].

Загальноприйнято вважати, що країна знаходиться у стані продовольчої безпеки, якщо вона здатна забезпечити достатнє харчування всім своїм громадянам за нормальних умов та мінімально необхідне – за надзвичайних обставин [5, с. 73].

Проте, продовольчу безпеку не можна розглядати тільки з позиції забезпечення продуктами харчування. В умовах глобалізації наслідки втрати продовольчої безпеки необхідно оцінювати комплексно, тобто з позицій економіки та політики, соціальної та етичної складової в цілому життєзабезпечення населення.

Проаналізувавши у даному дослідженні зміст та суть категорії „продовольча безпека” ми вважаємо доречним розкрити своє тлумачення окресленого поняття, яке полягає у наступному: „продовольча безпека – це безперешкодний процес забезпечення всіх верств населення високоякісними продуктами харчування згідно з медичними науково обґрунтованими нормами з урахуванням сформованого платоспроможного попиту й доступних цін, що характеризує рівень та якість життя населення і є умовою створення атмосфери стабільності й підвищення суспільного добробуту”.

Література

1. Коровкин В. Мировой опыт обеспечения продовольственной безопасности / В. Коровкин, Г. Якушкина //Международный сельскохозяйственный журнал. — 2008. — № 6. — С. 38–41.
2. Ткаченко Ю. В. Продовольчий аспект – найважливіша складова життєвого рівня населення / Ю. В. Ткаченко, Ю. В. Громоздова // Формування ринкових відносин в Україні. — 2006. — № 12. — С. 152–155.
3. Шубравська О. В. Сталий розвиток агропродовольчої системи України / О. В. Шубравська. — К. : Інститут екон. НАН України, 2002. —203 с.
4. Гойчук О. І. Продовольча безпека : моногр. / О. І. Гойчук. — Житомир : Полісся, 2004. — 348 с.
5. Чечель О. М. Державне регулювання забезпечення продовольчої безпеки / О. М. Чечель // Економіка АПК. — 2000. — № 8. — С. 73–76.